ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ

በጎጃም ሀገረ ስብከት ካሉት ታላላቅ አድባራት አንዱ፤ ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው። የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን የአስተዳደር ሥርዓት አራት መደብ አለው። ይህም ደብር፣ ገዳም፣ ገዳም ወደብር፣ ገጠር ተብሎ ይከፈላል። አከፋፈሉም የትምህርት፣ የእምነት ሳይሆን የአስተዳደር ነው። እምነቱና ትምህርቱ ግን አንድ ነው። በብሉይ ኪዳን የቅዱሳት መካናት አስተዳደር በእግዚአብሔር ትዕዛዝ ተወስኖ ነበር። በዘኁ. ፴፭÷፩ ፡ ፰ እንደተገለጠው፤ ስድስት አኅጉረ ምስካይ ከእስራኤላውያን ርስት እየተቀነሰ ለሌዋውያን እንዲሰጥ ከልዑል እግዚአብሔር ታዞ ነበር። በእስራኤል ሕዝብ ሕይወት ሰማያዊ ብቻ ሳይሆን ምድራዊ ርስት ማግኘትም ልዩ ታሪክ ነው።

ለአብርሃም በሰጠው ተስፋ መሠረት ሀገረ እግዚአብሔር ለእስራኤል በውርስ ሲሰጥ፤ መላው ምድረ እሥራኤል ለአሥራ ሁለቱ የያዕቆብ ልጆች ነገድ በስማቸው በዕጣ ተከፍሎ ተሰጥቶአቸዋል። ከነዚህ ከአሥራ ሁለቱ የያዕቆብ ልጆች፤ በዮሴፍና በሌዊ ፈንታ የዮሴፍ ሁለቱ ልጆቹ ኤፍሬም በዮሴፍ፣ ዕጣ ምናሴ በሌዊ ዕጣ ገብተዋል። እግዚአብሔር ለካህናቱ ለሌዊ ልጆች ዕጣቸው ርስታቸው እኔ ነኝ በማለ፤ እነርሱ ዕጣ ውስጥ አልገቡም። ቢሆንም አሥራ ሁለቱ ነገድ ከሠፈሩበት ርስት ሁሉ፤ ለካህናት ቦታ ተለይቶ ቤት ሠርተው የሚኖሩበት፣ እንስሶቻቸውን የሚያሰማሩበት፣ አርሰው የሚጠቀሙበት ተፈቅዶላቸዋል። እንዲሁም የካህናት ከተሞች አርባ ስምንት ሲሆኑ፤ ከእነዚህ ስድስቱ ማንም ሰው ባለማወቅ የገደለና ደም ያፈሰሰ እንደሆነ ወደ እነዚያ ተጠግቶ ምህረት እንዲጠይቅ፣ እንዲማፀን፤ በእነሱም አማካይነትም የሞት ፍርድ ሳያገኘው ከባለ ደሙ ጋር እንዲታረቅ ሕግ የተሠራላቸው ናቸው። አኅጉረ ምስካይ ይባላሉ። "መማጸኛ፣ መጠጊያ" ማለት ነው።

ይህ ሥርዓት በኢትዮጵያ በብሉይ ኪዳን ከገባበት ጀምሮ እብር ኖሯል። ኋላም በወንጌል በሐዲስ ኪዳን ይህም ስለፀና ሥርዓቱ እስከ አሁንም አለ። በዚህ መሠረት በእነዚያ በስድስቱ አኅጉረ ምስካይ እንዷር፤ ባለማወቅ ደም ያፈሰሰ፣ ነፍስ የገደለ ሰው ወይም ከመንግሥት ጋር የተጣላ ሰው ቢኖር፤ ከአድባራቱና ከገዳማቱ ወደ አንዱ መጥቶ ደውሉን ይመታል። ማኅበሩ ተሰብስቦ ጉዳዩን ይጠይቁታል። ይቅርታ የሚጠይቀው ከመንግሥት ከሆነ ከመንግሥት፣ ከባለ ደም ከሆነ ከባለ ደም እንዲያስታርቁት ነገሩን በዝርዝር ይገልጻል። ባለ ደሞቹ ወይም መንግሥት ምሕረት እስኪያደርጉለት ከዚያ ቅጽረ ቤተክርስቲያን አይለይም። የእዚያ ደብር ማኅበርም ከመንግሥት ወይም ከባለደሙ ያስታርቁታል። ከዚያ በኋላ ከሕዝብ ጋር ተቀላቅሎ ይኖራል። ዲማም ከስድስቱ አህጉረ ምስካይ እንዷር አንዱ ነው።

ከላይ በአዲስ ኪዳን ሥርዓት መሠረት አብያተ ክርስቲያናት ሲቋቋሙ በአራት ዓይነት የሚከፈል የአስተዳደር ሥርዓት እንዲያዙ ተደርጓል ወዳልነው እንመለስና ።

፩ኛ. ደብር በግዕ. ፩ እንደተገለጸው ጌታ በተራራ ትምህርት ሰጥቶ ነበርና ለዚህ ማስታወሻ እንዲሆን፤ ሕዝብ በብዛት የሚኖሩባቸው ሥፍራዎች አብያተክርስቲያናት ሲቋቋሙ፤ በነገሥታት ፈቃድ ደብር ይባላሉ። እነዚህን በመሳሰሉት ሥፍራዎች መንፈሳዊና ሥጋዊ አስተዳደር ይከናወንባቸዋል። በመንፈሳዊነታቸው ሙሉ መንፈሳዊ ትምህርት የሚሰጥባቸው ሲሆን፤ በሥጋዊነታቸውም መንግሥት ጠቀስ የሆኑ የአስተዳደር ጉዳዮችን እየፈጸሙ ለበላይ ያስተላልፋሉ። አንዳንዶቹ በክፍለ ሀገሩም መሳፍንት የሚቀረጡ ሲሆኑ አንዳንዶቹ ደግሞ በነገሥታቱ ብቻ ጉዳያቸው የሚወሰን ይሆናል።

፪ኛ. ገዳም ለሴቶች ወይም ለወንዶች የሴት ገዳም ወይም የወንድ ገዳም ተብለው የሚቋቋሙ ሲሆን፤ ከዓለም ጋር ግንኙነት የሌላቸው፣ ራሳቸውን በራሳቸው በዕለት መቂነን የሚያስተዳድሩ ናቸው። እንዲሁም እንደ ዋልድባ፣ እንደ ማኅበረ ሥላሴ ያሉ ሲሆኑ፤ በውስጣቸውም ሥጋዊ አስተዳደር የለም። ምናልባት በመንፈሳዊ ሕይወት የሚሰጥ ውሳኔ ካለ፤ እዚያው በቀኖና ብቻ የሚፈጸም ነው።

፫ኛ. ገዳም ወደብር፤ እነዚህ ደግሞ ሥጋዊና መንፈሳዊ አስተዳደር አላቸው። ከላይ እንደተገለጠው መንፈሳዊውን በራሳቸው ያከናውናሉ። ከዚያ ያለፈ ወደ ሊቀ ጳጳሳቱ ወይም ወደ እጨጌው ይግባል። በሥጋዊውም ወደ ንጉሠ ነገሥቱ ወይም የክ/ሀገሩ መሣፍንት ያዩታል። አስተዳዳሪዎቻቸውም በየደረጃው መልአከ ፀሐይ፣ መልአከ ብርሃን፣ መልአከ ገነት፣ እየተባለ በራስ ወርቅ የሚሾሙ ሹመቱም በነገሥታቱ የሚሰጥ ነበር።

በእነዚህ አንጻር ገዳማት የተባሉት የበላይ አስተዳዳሪያቸው "የአንዛ መምህር" ተብሎ ነው የሚጠራው። ልዩ ስያሜ ያላቸውም ይገኛሉ። ለምሣሌ እንደ ደብረ ሊባኖስ እጨጌ፣ እንደ መርጡለ ማርያም ርዕሰ ርኡሣን፣ እንደ ተድባበ ማርያም ፓትርያርክ እየተባሉ የሚጠሩ አሉ። ከእዚህ በቀር ግን የአብዛኞቹ ገዳማት አስተዳዳሪዎች የሚጠሩበት ስማቸው መምህር ነው። በክብር ደረጃቸው የራስ ማዕረግ የራስ ወርቅ አስረው የሚሾሙ አሉ፣ በሌላ ማዕርግ የሚሾሙ አሉ። እንደ ዲማ፣ እንደ ደብረ ወርቅ፣ እንደ መርጡለ ማርያም ያሉ ደግሞ፤ ገዳም ወደብር የሚባሉት መንፈሳዊና ሥጋዊ አስተዳደር ሥርዓትን አጣምረው የሚመሩ ሲሆኑ፤ የሚያስተዳድሯቸውን አባቶች የሚመርጡት ራሳቸው ነዋሪዎቹ ናቸው። በሥርዓታቸው መርጠው ለመንግሥት ያቀርባሉ። ንጉሠ ነገሥቱ ሲያጸድቁት ሹመታቸው ለሁሉ ይገለጣል። ሹመቱ ብቻ ሳይሆን አገልግሎቱም ልዩ መልክ አለው። ሕዝብ ይኖርበታል፣ ሥጋዊ አስተዳደርም ይከናወንበታል። በአድባራት መነኮሳትም፣ ቀሳውስትም ማለት ሚስት ያላቸውም፣ የሌላቸውም ይቀድሳሉ። በነዚህ የሚቀድሱ ግን መነኮሳት ብቻ ናቸው።

፬ኛ. ገጠሮች በነገሥታት ወይም በመሣፍንት ብፅዓት ያለዚያም በሕዝብ ብዛት አንጻር ከቀና ቀና ከተሞች ወጣ ብለው ተመሥርተው፤ በመሪጌቶች የሚተዳደሩ አብያተ ክርስቲያናት ገጠሮች ይባላሉ። ከቀና ቀና አድባራትና ገዳማት ጥግ የአድባራት፣ የገዳማት ጉልት ቀፈፍ ሆነው የሚተዳደሩም አሉ። እንዲሁም በሚርጋ ስም (በጉልት ገጠሮች) ጠባቂነት የሚተዳደሩ አሉ። መንፈሳዊው አስተዳደራቸው ሊቀ ጳጳሳቱ በሚሾሙ ሊቀ ካህናት በሚባል ኃላፊ ይመራል።እስከ ቅርብ ጊዜ የነበረው በዚህ ዓይነት ነው።

አሁን ግን የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በጠቅላላ መንበሯን አደራጅታ ፊትም በመንበረ ሊቀ ጵጵስና ኋላም በመንበረ ፓትርያርክ የምትተዳደር ሆነ። በተለይ አዲሱ ዘመን እየገፋ ሥልጣኔ እያየለ መጥቶ የአስተዳደር ለውጥ ሲመጣ፣ የቤተ ክርስቲያን መተዳደሪያ የነበረው ርስት ሁሉ ቀረ። የምትተዳደረው በምእመናን ሀብት በቤተ እግዚአብሔር መብዓ በመሆኑ፤ የቅርብ አስተዳዳሪው የሰበካ ጉባኤ ሆነ። ይህም በመላው የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን እንዲቋቋም የተደነገገ ቢሆንም፤ በከተሞች ካልሆነ በቀር በገጠር ያሉ ታላላቅ የነበሩ ደብሮች በአጥቢያቸው የተደራጀ የሰበካ ጉባኤ ገቢ ስለሌላቸውና በነበራቸው ርስት ምትክ በቂ መተዳደሪያ የሚያገኙበት ዘዴ ባለመቀየሱ፤ እየደከሙ፣ እየቀዘቀዙ በመሄድ ላይ ይገኛሉ። ከእነዚህም አንዱ ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው።

አፄ ዳዊት ግማደ መስቀሉንና ልዩ ልዩ ንዋያተ ቅድሳትን ከውጪ ሲያመጡ፤ ጽላተ ቅዱስ ጊዮርጊስንም አብረው አምጥተዋል። በዚህ ሥፍራ ይህ ታቦተ ቅዱስ ጊዮርጊስ ከመግባቱና ሀገሩ በቅዱስ ጊዮርጊስ ስም ከመታወቁ በፊት፤ በዓጼ ዓምደ ጽዮን ዘመነ መንግሥት በአመቤታችን ስም የታነፀ ቤተክርስቲያን እንደነበረ ታሪኩ ይናገራል። "ቀዳሚት መርያም" ይሏታል። ከዚያ በኋላ በአጼ ይስሐቅ ዘመን ታቦተ ጊዮርጊስ ገብቷል። ዲማን ወደዚህ ከፍተኛ ሕይወት የመሩት አባት አቡነ ተክለተ ብርሃን የሚባሉ ሲሆኑ፤ በርሳቸውም ጊዜ የእመቤታችን ጽላት ነበረች።

ከርሳቸው ቀጥለው አቡነ ቶማስ የተባሉ ተመርጠው ተሾሙና እጅ ለማስነሳት፤ ወደ ንጉሠ ነገሥቱ ዓፄ ይስሐቅ፣ ሸዋ ጆባት ይዘዋቸው መጡ። በወቅቱ በንጉሡ ከተማ ላይ ከባድ የዓውሎ ነፋስ አደጋ ተነስቶ ብዙ ጉዳት አደረሰ። ከዚያም እንደ ተስቦ ያለ ተላላፊ በሽታ ገብቶ በሕዝቡ ላይ ብዙ እልቂት አስከተለ። ንጉሠ ነገሥቱም ከልዩ ልዩ ክፍለ ኢትዮጵያ የመጡትን አበው አስቀርበው፤ እስቲ አባካችሁ ወደ እግዚአብሔር ጸልዩና ምክንያቱንና ሊወገድ የሚችልበትን ጥምር ጠይቁልኝ ብለው አዘዟቸው።

ሁሉም ጸሎተ ምሕላ ካደረጉ በኋላ፤ በዚያን ጊዜ ታቦተ ጊዮርጊስ እዚያ ነበርና ከከተማ ይውጣና አርሱም ወደ ፈቀዱበት ቦታ ይሂድ ብለው ምክር ሰጡ። ያን ጊዜ እናንተ በምትሉት አስማማለሁ፣ አልታወምም እያንዳንዳችሁ የፈቀደላችሁ አባቶች ሞክሩ አሉ። ከልዩ ልዩ ገዳማትና ከልዩ ልዩ አድባራት የመጡ አበው፤ ታቦቱን ከተቀመጠበት አትሮንስ ለማንሳት ሞክረው ሳይቻላቸው ቀረ። ጨርሶ እንደ ደንጊያ የማይነቃነቅ ሆነ። አቡነ ቶማስ ሲገቡ ፈቃዱ ሆኖ ተነሳላቸው፤ በገድላቸው የተጻፈውም "ወከነ ከመ ብርዕ ቀሊለ" ይላል። ንጉሠ ነገሥቱም ይህን ሲሰሙ ለጊዜው የራሳቸውን ወለባ ለገጸ በረከት አቅርበዋል። ከዚያ በኋላ ባደረበት ቦታ ያረፈበትን ሁሉ ጉልት አድርገው፤ ሀገሩ ሲገባ ደግሞ የትውልድ ርስታቸውን ለቤተክርስቲያን ሰጡ። ይህም ከገድ እስከ ዝያ ከዚያም አልፎ እስከ ሲማ የሚባለው ቦታ ያለው ሠላሳ ሁለት ፈረሰኛ የነበረበት ሥፍራ የተሰጠው ርስቱ ነው።

እንዲሁም የራሳቸው የሆነውን የዐፄ ፈንታቸውን ዕጣ ከልቅና ሁለት እጅ ርሥታቸውን ለገዳሙ መተዳደሪያ አድርገው ከሰጡ በኋላ፤ ገዳሙና ሀገሩ በገዳም ስም በመነኮሳትና በሕዝብ ጥበቃ እንዲተዳደር መመሪያ ሰጥተዋል። ሥጋዊውን አስተዳደር ከእነሷቸው ከዓመት አልፋ ልጆች በጭቅነት ሹመት እንዲመሩ፤ መንፈሳዊውን ግን መምህሩና ማኅበሩ በሚመርጧቸው ገበዝ፣ መጋቢ፣ እራቅ ማሠሪያ በሚባሉ ሹማመንት እንዲተዳደሩ አድርገዋል። እንግዲህ ከአሥራ ሦስተኛው መቶ ዓመት ጀምሮ በዚህ ዓይነቱ ሲመራ እስከ አሁን ደርሷል።

እጅግ የሚያስደንቀው ነገር ቢኖር የዲማ የሹመት ምርጫ ነው፤ የዲማ አስተዳደር ሹማምንት ሥልጣን የሚይዙ በሕዝብ ምርጫ ነው። ከላይ እንደተገለጸው ሀገሩ በሁለት አስተዳደራዊ ጠባይ የሚመራ ነው። እንደ ገዳምነቱ መነኩሴ የሚቀድስበት መነኩሴ የበላይ ሆኖ የሚያስተዳድርበት፤ እንደ ደብርነቱ ሥጋዊ አስተዳደር የሚመራበት፤ ሥጋዊ ጉዳይ የሚከናወንበት ነው። ይህ ስለሆነ በበላይነት የሚያስተዳድረው ርዕሱ መምህር በሚባል ስም እየተጠራ ከመነኮሳት የሚመረጥ ሲሆን፤ የሃይማኖት ሕፀፅና ሌላ ነውር ካልተገኘበት፤ ካልሞተ በቀር ከሹመቱ አይሻርም፤ ከወንበሩ አይነሣም።

በዚህ ሀገር ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖትን መጠበቅ የገዳሙ ዋና መሠረት ስለሆነ፤ መምህሩም ሆነ ማንኛውም ተራ አባል ከዚህ እምነት ወጪ የሆነ ሰው ከቶ አይኖርበትም። አስተዳደሩ ሁለት መልክ አለው። አንዱ የውስጡን የሚመለከት ነው። ከታቦቱ ጀምሮ ያሉትን ንዋየ ቅድሳት የሚቆጣጠሩ፤ የሚጠብቁ፤ ቅዳሴውን፣ ሰዓታቱን፣ ሥርዓቱን፣ ሰዓቱን፣ የሚጠባበቁ፣ የሚያስፈጽሙ፣ የሚያከናውኑ ከመምህሩ ቀጥሎ የውስጥ እራቅ ማሠሪያ፣ የቂስ አለቃ፣ ሰሞን አዛዥ፣ ስእል ጠባቂ፣ ሃይማኖተ አበው እንባቢ የሚባሉ አሉ። እነዚህ የውስጡን ሥርዓት የሚያከናውኑ ናቸው። በገዳሙ የተወሰኑ መንፈሳዊ የአስተዳደር ውሳኔዎች ይግባኝ በሊለባቸው ይፀናል።

ሥጋዊውን የነፍስ ግድያን የመሰሉ ጉዳዮችን ግን ወደ ንጉሠ ነገሥቱ ያቀርባሉ። ከዚህ በቀር የክ/ሀገሩ መሣፍንት አይገቡበትም ነበር።

በገዳሙ አካባቢ አንድ ትልቅ ዋሻ አለ። እስከ አሁን የዚህ ዋሻ ሥፋቱ፣ ርዝመቱ ይህን ያህላል ብሎ ያወቀ የለም። በውስጡ ባሕር አለበት፤ ቁጢማ ያበቅላል። በየዓመቱ ሚያዝያ ሃያ ሦስት ቀን በዓሉ የሚከበረው ከዚሁ ተነስቶ ነው። ከዋዜማው እስከ ጠዋቱ ቅዳሴ ፍጻሜ ድረስ ያለው አገልግሎት በቤተክርስቲያን ሲከናወን ይቆያል። ከገዳሙ የተመረጡ ካህናትም ሌሊቱን ከዋሻው ሄደው፤ ጸሎት ማዕጠንት አድርገው፤ በአራት ወይም በአምስት ሰዓት ላይ ታቦቱን ይዘው ይወጣሉ። ድንኳን ተተክሎ፣ ምንጣፍ ተነጥፎ ከዚያ ያርፋሉ። በደብሩ ውስጥ ያለው ብቻ ሳይሆን ያካባቢው ሕዝብ ሁሉ ተሰብስቦ ይጠብቃቸዋል። ከዚያ ጀምሮ ከቤተክርስቲያኑ ድረስ ልዩ ልዩ ምዕራፎች እሉ፤ በየምዕራፉ ታቦት እያረፈ፣ ሽብሸባ እየተደረገ ቢያንስ በስምንት ወይም በዘጠኝ ሰዓት ከቤተ ክርስቲያን ይደረሳል። የበዓሉ ፍጻሜ በሚሆንበት ጊዜ ትምህርት ተሰጥቶ ታቦቱ ወደመንበሩ ይገባል።

ታቦቱ ከዋሻው ወጥቶ ወደቤተክርስቲያኑ እስከሚገባበት ጊዜ ድረስ፤ በሚያርፍበትና በሚነሳበት ጊዜ ሁሉ ከፊት ለፊት የሚሄድ ጥቅል አውሎ ነፋስ አለ። ይህም ብቻ አይደለም ሚያዝያ ፩ ከተባለ ጀምሮ እስከ በዓሉ ቀን ድረስ በ፮ በ፮ ሰዓት ጥቅል አውሎ ነፋስ መጥቶ፣ በጉልላቱ ገብቶ፣ ከቤተመቅደስ ቆይቶ ተመልሶ የሚወጣበት ምልክትም ነበር። ይህም ዘወትር በየአሥራ አንድ ሰዓቱ ከሚሆነው ሌላ ነው። ቀስተ ደመና በእግዚአብሔርና በኖህ መካከል ላለው ኪዳን ምልክት እንደሆነ ሁሉ፤ ከላይ የተገለጸው የነፋስ ሁኔታ፤ በቅዱስ ጊዮርጊስና በአቡነ ተክለ አልፋ መካከል ላለው ኪዳን፤ ማለትም ቅዱስ ጊዮርጊስ በዕየለቱ ሁልጊዜም በረድኤት የመገኘቱ ምልክት ነው። ይህንን እዚያ ያለ ሰው ብቻ አይደለም የሚያውቀው፤ በመላው ኢትዮጵያ በልዩ ልዩ የቅድስና ሕይወት የሚኖሩ አበው ሁሉ ያውቁታል። እንዲያውም አሁን ቅዱስ ጊዮርጊስ ወደ ዲማ ሄደ እያሉ የሚናገሩ ብዙ ቅዱሳን በየገዳማቱ ነበሩ።

ዲማ ከበዓለ ሃምሣ (ፋሲካ) በስተቀር ቅዳሴው ውሎ ነው፤ ጠዋት አይቀደስም። ቅዳሴ በሚቀደስበትና መስዋዕት በሚቀርብበት ጊዜ ሁሉ፤ በቅጽረ ቤተክርስቲያኑ ብቻ ሳይሆን ወዲያና ወዲህ ገድና ዝያ የሚባሉ ወንዞች አሉ ከገድ እስከ ዝያ ባለው ቦታ ሁሉ የብርሃን ድንኳን እንደሚተከል፣ መንፈስ ቅዱስም እንደሚወርድ ብዙ ቅዱሳን ይናገሩ ነበር። ጌታ ለስድስተኛው መምህር ለአቡነ ተክለ አልፋ፤ ይህ ተአምር እስከ ዓለም ፍጻሜ እንደማይለወጥ ነግሯቸዋል። ሀገራቱም እንደመቃብሬ እንደ ኢየሩሳሌም ትሁንልህ የሚል ቃል ኪዳን እንደተቀበሉ ገድላቸው ይናገራል። እሳቸውም ብዙ የመንፈሳዊና ሥጋዊ አስተዳደር ችሎታ፤ ከፍተኛ ቅድስና የነበራቸው፤ በግራኝ ጊዜ፤ በአጼ ልብነ ድንግል ዘመን የነበሩ ናቸው።

ዲማ ከግራኝ ወረራ ጥፋት በቅዱስ ጊዮርጊስ ኃይል ተጠብቆ ድኗል። በዚያን ጊዜ ንጉሠ ነገሥቱ አጼ ልብነ ድንግል ወደ ትግሬ ሲሸሹ፤ አቡነ ተክለ አልፋ ለመሸኘት ሄደው ደንቢያ ነበሩ። ተመልሰው ሲመጡ መነኮሳት በችግር ምክንያት ሸሽተው፤ ተበትነው ባለርስቶቹ ብቻ ሲጠበቁ ቢያገኟቸው፤ ከዚያ ጊዜ ጀምሮ የመነኮሳቱ ይዞታ የነበረውን ሳይቀር ለቤተማኅበር የሚሆን አምስት ርስት ብቻ አስቀርተው የቀረውን ቤተክርስቲያኑን የሚረዱ ምእመናንን እንዲተክሉበት አድርገዋል።

ቅዱስ ጊዮርጊስ አቡነ ተክለ አልፋን በመንፈስ መጥቶ ሲያነጋግራቸው፤ ምንም ቢሆን ይህቺን አገር በረድኤት እንዳይለያት ስመ እግዚአብሔር ጠርተው ለምነውት ቃል ገብቶላቸዋል። የቅ/ጊዮርጊስም ረድኤት አለመቋረጡ ከዚያ ጥምር መሆኑ በገድል ካነበብኩት ሌላ አባቶቻችን የሚያምኑበት ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ይህ በመሆኑ እዚህ አገር ላይ ተአምራት አይቋረጥም። የድውያን ፈውስ ዘወትር ይደረጋል። ከዚህ ሌላ ድንቅ ድንቅ ሥራ የሚሠራበት ነው። በማለት፤ ከ፲፱፻፴፯ ዓ. ም በፊት በስፍራው በትምህርትና በመንፈሳው

አገልግሎት የነበሩ አባት ገልጸውልናል።

ንጉሡ ንጉሠ ነገሥት አጼ ዮሐንስ ዲማን በጎበኙ ጊዜ ወደ ቤተክርስቲያን ሲገቡ፤ አንድ ባሕታዊ ዮሐንስ "ፍታሕ እግእን እእጋር ክልኤቲ ዘትከይዳ ድማህ እምነ ቅድስት ይእቲ" የምትመሳሰልባት ዲማ ቅድስት ናትና ጫማህን አውልቅ ስላላቸው፤ የወርቅ ጫማቸውን አውልቀው መብዐ ሰጥተዋል። ከዚያም ቀሚሳቸውን፣ ዘውዳቸውን፣ ሀለተ ወርቃቸውን፣ ልብሰ መንግሥታቸውን ሰጥተው ሲመለሱ፤ ከውድሞው ውጪ ያለ እልፍኝ ድንኳናቸውን አውሎ ንፋስ አንስቶ ቤተክርስቲያን ቅጽር ግቢ አስገባው። አይ ደኙ ቀረ ብሎ ነው ሰጡ ብለዋል።

ይህን የመሰለ ተአምራት በየጊዜው እለ፡ በተለይ የማውቀውን ልንገራችሁ በጠላት ጊዜ ከነሐሴ ፲፱፻፴፩ ዓ.ም እስከ መስከረም ፲፱፻፴፪ ዓ.ም ድረስ፤ በቀን በቀን ስድስት ስድስት አውሮፕላን እየተመላለሰ ቤተክርስቲያኑን ይደበድብ ነበር። ምክንያቱም ነሐሴ ፲፱፻፴፩ ዓ.ም ከቡር ደጃዝማች በላይ ዘለቀ አያልፋሽ በተባለ ቦታ ላይ ከጠላት ጋር ጦርነት አድርገው፤ ጠላት ያስለፈውን ሀራዊት ጨርሰው፤ ሲዋጋ የዋለበትን የጦር ባንዲራ ማርከው ነበር። ብዙ ጊዜ ጠላት የሠራዊቱ ማለት የመሣሪያው መማረክ ሳይሆን የባንዲራው መደፈር ስለሚቀጨው፤ ባንዲራውን መልሱልንና እንታረቅ እያለ ይዘበዝባቸውና ብዙ አማላጅ ይልክ ነበር። እሳቸው ግን አልቀበልም ብለው ስለቆዩ፤ የእሳቸው ሀገር ዲማ ነው ተብሎ ስለሚነገርና ቅዱስ ጊዮርጊስን ይወዱ ስለነበር፤ መደበቂያቸው ዲማ ነው ተብሎ ለጠላት ተነገረው።

ስለዚህ በቀል ሲል ነው ከነሐሴ ፲፱ እስከ መስከረም ፲፱ ድረስ የደበደበ። እኔም በዚያን ጊዜ ከአ ደጋ ከተረፉት የተአምራት ምርኮኞች መካከል አንዱ ነኝ። ይህ ሁሉ ሲሆን ሕዝቡ ተሰብስቦ ቤተክርስቲያን ነው የገባ። አውሮፕላኑ ሲደበድብ ውሎ ይሄዳል። ሕዝቡ ራቱን ስንቁን የሚያዘጋጅ ከዚያ መጥቶ ነው። እዚያ ብዙ ቅዱሳን ብዙ ባሕታውያን ነበሩና፤ ከልዩ ልዩ ሀገር ለትምህርት የመጡትን ተማሪዎች ጌዶ የታዘዘ መቅሰፍት እለ እያሉ ገና በሐምሌ ሲያስናብቱ የእኔንም ጓደኞች እያስናበቱ ሰደዋቸዋል። ለእኔ ግን አልነገሩኝም ጓደኞቼ ደግሞ እንንገረው ቢሉ ከልክለዋቸዋል። እርሱን የምትጠብቁት እናንተ አይደላችሁም። አታስደንግጡት ዝም ብላችሁ ሂዱ ብለው አሰናበቷቸው። ያ ቀን ካለፈ በኋላ ታኅሣሥ ፳ ቀን ለሚከበረው በዓል ሁሉም ከየቦታው ሲሰባሰቡ ነው ይህንን ነገር የገለጡልኝ።

በዚያን ጊዜ የሞቱ ሰዎች ፯ ብቻ ሲሆኑ ለ፴፪ ቀን እንደፈጸመው የቦንብ ድብደባ ብዙ ጥፋት ሳያደርስ ያ ሁሉ ሕዝብ በቅዱስ ጊዮርጊስ ረድኤት በእምላኩ ቸርነት ተርፎ ለዘር ለመተካለፍ በቅቷል። በዚያ ጊዜ ነሐሴ ፲፱ ቀን ነው አደጋው የጀመረው። አቶ አየለ ኃይሉ የሚባለው ነጭ ልብስ ለብሶ ጠፍጣፋ ድንጋይ ላይ ቆሞ ዳዊት ይደግም ነበር። ሁለቱ ጓደኞቹና እኔ ባደገው ሳር ውስጥ እየተሽሎከለክን፤ እየተሳሰርን እንጫወት ስለነበር፤ እኔን ስድስት ቦታ ላይ አስረው እዚያው ዘርግተውኝ ሄዱ። ወዲያው አደጋው ጀመረ። የእኔ ራስ አቶ አየለ እግር ስር ነበር። ሰውየውን ከአንድ ድንጋይ ፈንቅሎ ወደኋላ ሲሰበው እኔን ግን ከለዐበት አንስቶ አተረፈኝ ለዛሬ ምስክር ያበቃኝ ይኸ ነው።

ብዙ ተአምራቶችን መናገር ይቻላል። አሁንም በዚያው ጊዜ ዘግተው የሚኖሩ የእኔ አለቃ ማርቆስ ታላቁ የመጽሐፍ መምህር የኔታ ወልደማርያም፤ ለስማዕትነት ሲጠብቁት የነበረበት ቀን በመሆኑ እንደ ትከሻቸውን አቀበላቸው። እሳቸው ግን በስመሞታቸው አዘኑ ቆይተው ነው የሞቱት። በጠላት ጊዜ የተደረገው ተአምር የተደራረበ ነው። እንግዲህ ይህ ሀገር ተአምራቱ ብቻ ሳይሆን፤ በኦርቶዶክሳዊት እምነትም ተጠያቂ ነቱ በተለይ የታወቀና ስመ ጥር ነው። አራቱም ጉባኤያት በሉይ፣ ሐዲስ፣ መጽሐፍት ሊቃውንት መጻሕፍት መነኮሳት፣ ይነገሩበት ነበር። ከዜማ ከቅኔ ጋር የዜማ ጠቅላላ ሙያዎች ድጓ፣ ጾመ ድጓ፣ ምእራፍ፣ ዝማሬ መዋስዕትና ቅኔ በጠቅላላው ከነ አገባቡ ሲነገርበት የኖረ ሀገር ነው።

ብዙ ነገሥታትም እንደየሰደላቸው እንደአጋጣሚ የጎበኙት አሉ። ለምሳሌ እድያም ሰገድ ኢያሱ ከጎንደር ወደ ሸዋ በመጡ ጊዜ፤ ለሚያዝያ ጊዮርጊስ እዚያ ውለዋል። ንጉሡ ነገሥቱም ከሀንትን ከመንግሥት ደርበው ይዘው ነበርና ፍቀዱልኝ ብለው፣ ታቦት ተሸክመው አንድ ምእራፍ ሄደዋል። እንዲሁም አጼ ቴዎድሮስ እዚያው ደርሰው፤ ጦራቸውንና ጋሻቸውን አበርክተው እንደሄዱ በታሪካቸው ተመዝግቧል። ንጉሠ ነገሥት አጼ ዮሐንስ ዘውዳ መንግሥታቸውን በሙሉ አበርክተዋል። አጼ ምኒልክ የወርቅ ሐረግ የተሳለበት ብርና ከበሮ ከሌሎች ንዋየ ቅድሳት ጋር ሰጥተዋል። ከዚህም ሌላ አድዋ ላይ ሲዋጉበት ግሬፈያቸው ከዚያም ተመልሰው አድዋ ለሞቱት ተዝካር ያወጡበትን፣ ድርብ ሥራ ያለውን የሐር ድንኳን አበርክተዋል።

በዚህ ጊዜም ልዩ ታሪክ አለ። እቃ ቤቱን ይጠብቁ የነበሩ መነኩሴ፤ ቅዱስ ጊዮርጊስ መጥቶ አሁን ኢትዮጵያን ልረዳ ወደ አድዋ መሄዴ ነው ብሎ ተሰናብቷቸው እንደሄደ ተናግረዋል። እዚያም በጦር ሜዳ ላይ እድል የገጠማቸው ሰዎች በአምባ ላይ ፈረስ ሆኖ ለኢትዮጵያ ሲረዳ እንደዋለ እንኳን ከኢትዮጵያውያን ቀርቶ ከጠላት ወገን የሆኑ ምስክርነታቸውን ሲሰጡ ሲነገር ይኖራል። በዚህ እንጻር ቅዱስ ጊዮርጊስ በእምላኩ ቸርነት ብዙ ጊዜ የተአምራት ሥራ ሲሰራበት የኖረና የሚኖርበት ዛሬም ረድኤት ያልጎደለው ሥፍራ ነው።

ከላይ እንደተገለጸው ከ፲፱፻፴፪ ዓ.ም ጀምሮ ያተዳደርበት የነበረው መተዳደሪያ ሐብቱ ሁሉ በልዩ ልዩ መንግሥታዊ ዓዋጅ በመወሰዱ፤ ከዚያም ወዲህ የተነሣ ስለሌለ አሁን በአልተዳደሩና በአገልግሎቱ ብዙ ችግር ደርሷል። በታቦቱ ኃይል እንጂ በቤተክርስቲያን ጥግ ከሚኖሩት መነኮሳት በስተቀር አጠገቡ የሚንከባከበው የሚታደገው ምንም የለም። በሌላ በኩልም ከነሰመ ጠፍቷል ማለት ይቻላል። ዲማ ገዳም መባሉ ወይም ዲማ ደብር መባሉ ቀርቶ፤ ዲማ የገበሬ ማኅበር እየተባለ ነው የሚጠራው። ሌሎች አድባራት ጉዳት ቢደርስባቸው እንኳ ስው አላጡም። በየአካባቢያቸው በዙሪያቸው ጠባቂ አላቸው። ስማቸውም ቢቸና ወረዳ፣ ደብረ ወርቅ ወረዳ፣ ሞጣ ወረዳ እየተባሉ ይጠራሉ። ዲማ ግን ዲማ የገበሬ ማኅበር እየተባለ ይጠራል። ይሁን እንጂ የዲማ መጥፋት ለሌሎች ሀገሮች አልጠቀመም (አልበጀም)። ሌሎችም ቢሆኑ ስማቸው አለ እንጂ የትላንትናው ክብራቸው የለም።

ከታላቁ መምህር ይሄይስ ወርቄ ጋር አንድ ቀን ስንነጋገር ምን አሉን፤ የዲማን ታላቅነት ያወቅኩት አሁን ነው። ዲማ የተዳከመ፤ በግድ በመንግሥት ኃይል፣ በባለሥልጣን ጉልበት፣ በአዋጅ ነው። ሌላው አገር ግን ዲማ ሲዳከም አይቶ ነው የደከመው። ዲማ ከተዳከመ ወዲህ ሁሉም ክብር እንደሌለው ሆነ ብለው የነገሩኝን አስታውሳለሁ። እንደትላንትናው ዛሬ ቤተክርስቲያኑን የሚጠብቀው የሚያድሰው የለም፤ እንግዲህ ተስፋችን የስማዕቱ ኃይል ነውና በአማላጅነቱ በረድኤቱ እርሱ የሚያከናውነውን ይሠራል ብለን እናስባለን።

አሁንም በቦታው ብዙ ታምራት ይሠራል። የሰማዕቱ ረድኤት ታክሎበት ከቦታው የሚደርስ ሰው ይህንን እራሱ ሊገነዘበው ይችላል። የቀሸራው ታላቁ ሊቅ መምህር ተክሌ በዚሁ እንጻር የተቀኙለት ቅኔ አለ። እንዲሁም ቢቸና የነበሩት የቅኔ መምህር ቄስ ገበዝ ውብሸት ጊዜ አጋጥሟቸው የተአምራት ምስክር የሆኑ ቅኔዎች አሏቸው። ከነዚህም መካከል፤ አንድ ጊዜ በቤተመቅደስ ውስጥ ዲያቆኑ ሲያበራ መንጠላዕቱ ተያይዞና ማንም ሳይደርስ በገዛ ራሱ ሲጠፋ ተመልክተው፤

በደብረ ድማኅ ተንግረ ትንቢተ ነነዌ፣ አኮኑ እናቅረ ያህድጋ ለመዓቱ፣

መልአከ ገሞሬ እሳት ዘኢተአውቀ ፍኖቱ፣

ወኢኮነ ጽሕፈተ ገሞሬ ለድማኅ ጽሕፈቱ፣

ሀተታ እመ ሀተትኑ እስመጽሐፈሁ ኢኮነ ጸሐፈ አጋእዝት ሠለስቱ፣

ለዓለም፤

ኖመሂ አቤሜሌክ እሳተ ላእሉ ወታህቱ፣

ሙስና ድማኅ ደብረባሲም ኢይርአይ በሕይወቱ፣

ወመንክራ ቲሁ ከስተ በደብረ ድማኅ አረፍቱ፣

እግዚአብሔር ደብረ ድማኅ ዘእሳት መንጦላዕቱ።

በማለት ቅኔ ተቀኝተውለታል። እንደገና ቅድም በጠቀስኩት በጠላት ዘመን በሆነው በተአምራቱ አንድ ቅኔ ጽፈው ለማኅበሩ ሲነበብ ትዝ ይለኛል። እና ሊቃውንቱ ሁሉ እዚህ ቦታ ደርሰው

እጅ ነስተው በረከት ከብር ተቀብለው ነበር የሚሄዱ። ነገሥታቱ ጊዜ ካጣራቸው በስተቀር እስከ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ድረስ ሁሉም በተቻላቸው ጊዜ ጎብኝተዋል። የእነ አጼ ይስሐቅ፤ አጼ ልብነ ድንግል የልዩ ልዩ ነገሥታት መታሰቢያ ይገኝበታል። በኢትዮጵያ ካሉት መንፈሳውያን ሥፍራዎች አንዱ ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው በማለት ገለጸውልናል።

የዲማ አቀማመጡ የአባይ በረሀ መጨረሻ አፋፍ ላይ ነው። በአካባቢው በቆላው ውስጥ ብዙ ገዳማትና አብያተ ክርስቲያናት ነበሩ። ከነሱም መካከል በምዕራቡ በኩል የመድኃኒዓለም እና የጻድቁ ተክለሃይማኖት ነበሩ በሁኑ ጊዜ ግን በመፍረሳቸው የሉም። በምሥራቁ በኩል ደግሞ ዝዋ ኢየሱስ ቤተክርስቲያን አለ።

እንግዲህ ይህን የመሰለ በሬ ታሪክ ያለውን ገዳም ሁላችንም ከስፍራው እየደረስን ብናየውና በረከቱን ብንቀበል በሥጋም በነፍስም እንጠቀምበታለን።

የልዑል እግዚአብሔር ቤተሰቦች ቀደም ቢል የኢትዮጵያ ዝብዝና ባለውለታዋ በሆነው በዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ የአብነት ትምህርቶች በተሟላ መልኩ ይገኙ ነበር። በአሁኑ ጊዜ ግን አንዳንድ ጉባኤዎች በልዩ ልዩ ችግሮች ተተኪ በማጣት በመቋረጥ ላይ ያሉ ሲሆን፤ አንዳንዶቹም በመመንመን ላይ ናቸው። ያሉትን ለማጠናከርና የተቋረጡትን እንዲቀጥሉ ለማድረግ የዲማ ሰበካ ጉባኤ በአካባቢው ያሉትን ነዋሪዎች በማስተባበር፤ ትምህርት ቤቶችን ለመሥራት በእንቅስቃሴ ላይ ይገኛል። ሆኖም ብቻውን ከውጤት ላይ ለመድረስ ስለሚያዳግተው፤ ይህ በጎ ተግባርም ለክርስቲያኖች ሁሉ የሚገባ አገልግሎት በመሆኑ፤ ከእግዚአብሔር የተቀበልነውን ለእግዚአብሔር ለመስጠት እንዘጋጅ።

ሊሠሩ የታቀዱት

፩. የመምህራንና የተማሪዎች እንዲሁም የጉባኤ ቤቶች፤
፪. የምግብ ማብሰያዎችና የመጸዳጃ ቤቶች ማዘጋጀት ሲሆን፤

የልዑል እግዚአብሔር ፈቃዱ ቢሆን ሊከፈቱ በእቅድ የተያዙ ትምህርት ቤቶችም፤

፩. የቀጥር (ንባብ) ት/ ቤት
፪. የዜማ ት/ ቤት
፫. የቅዳሴ ት/ ቤት
፬. የቅኔ ት/ ቤት
፭. የመጽሐፍ ወይም የትርጓሜ ት/ ቤት
፮. የአቋቋም ት/ ቤት
፯. የዝማሬ መዋሥዕት ት/ ቤት ናቸው።

ዛሬ ጥበብ ሥጋዊን ለማወቅ ብዙ ኮሌጆች በመከፈታቸው ደስ ቢለንም፤ የአብነት ትምህርት ቤቶች በመሳሳታቸው ደስታችን ወደ ሐዘን ተለውጧል። እንግዲህ ከትውልድ ወቀሳ ለመዳን እጆቻችን ለተቀደሰው የማንባት ሥራ ሊነሱ ያስፈልጋቸዋል።

የቅድስት ቤተክርስቲያን ልጆች! ልዑል እግዚአብሔር በነቢዩ አድሮ "ሕዝቤ እውቀት ከማጣቱ የተነሳ ጠፍቶአል" የሚለው ትንቢት እንዳይፈጸምብን። (ሆሴዕ ፬፥፮) ከማር ይልቅ የሚጣፍጠውን ቃለ እግዚአብሔር ተምረው በምእመናን ጆሮ እንዲያንቆረቁሩት በኛ በኩል የሚቻለንን ሁሉ እናድርግ። እኛ በመድረክ ላይ ቆመን ለማስተማር፤ ቤተክርስቲያንን በድቁና፤ በቅስና በመዘምርነት ለማገልገል ባይቻለንና የተሰጠንም ስጦታ ባይሆን፤ ለመምህርነት ለሌላም አገልግሎት የሚበቁ አገልጋዮችን ለሚያፈሩ ትምህርት ቤት መስፋፋትና መጠናከር የምንሰጠው ድጋፍ ሁሉ እነሱ የሚሰጡትን አገልግሎት እንዳበረከትን የሚያስቆጥርን ይሆናል።

"በመጠን ኑሩ ንቁም ባላጋራችሁ ዲያብሎስ የሚውጠውን ፈልጎ እንደሚያገሳ አንበሳ ይዞራል።" ተብሏል። (፩ኛ ጴጥ. ፭፥፰) በመጠን እየኖርን ለተቀደሰ ዓላማ እንነሳ።

ለትምህርት ቤቶቹ ማሠሪያ በገንዘብ ሊረዱን ከወደዱ፤ ምሥራቅ ጎጃም ብቸና የዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ገዳም የባንክ ሒሳብ 1956 ብለው ገቢ ማድረግ ይችላሉ።

ፈጣሪያችን የኢትዮጵያ ገበዝ የሆነውን የቅዱስ ጊዮርጊስን ፍቅር በልባችን፤ ጣዕሙን በአንደበታችን ያሳድርብን። አሜን።